

Drazí bratři a sestry,

chci vám nabídnout pár slov úvodem ke sborníku přednášek třetího dne cyklu „Studia aktuálních otázek zasvěceného života“. Týká se otázek velmi aktuálních, a to záležitostí majetkových ve vztahu ke společenstvím zasvěceného života. To téma je aktuální nejen v našem českém a slovenském prostoru, zvláště dnes v době restitucí, ale i v rámci universální církve, kdy se řeší jednak záležitosti komunitního prožívání slibu chudoby, hlavně problémy převodu či prodeje majetku institutů v důsledku zmenšujícího se počtu členů, a pak jde o problémy majetkové správy děl institutů, jako škol, nemocnic, apod., v důsledku měnící se společensko-ekonomické situace.

Sám Svatý otec František dal popud k řešení těchto problémů. V projevu k účastníkům Mezinárodního sympózia na téma „Hospodaření s církevním majetkem institutů zasvěceného života a společností apoštolského života ve službě *humanum* a poslání církve“, jehož text najdete v příloze sborníku, vyzývá členy institutů zasvěceného života *k bdělosti, aby jejich majetek byl spravován pečlivě a transparentně, aby jej chránili a opatrovali, a především měli na paměti to, že je třeba spojit charismaticko-duchovní dimenzi s dimenzí ekonomickou a s efektivitou*. Bezprostřední reakcí na tuto výzvu byl okružní list Kongregace pro zasvěcený život s názvem „Orientační směrnice pro hospodaření s majetkem institutů zasvěceného života a společností apoštolského života“, jehož text také ve sborníku najdete.

Sympóziu kromě pochopení významu a cílů církevního majetku ukázalo, že transparentní a profesionální hospodaření je užitečným prostředkem poslání jednotlivých institutů. Zároveň představuje některé nástroje, které k takovému hospodaření mohou napomáhat:

- 1. Transparentnost a dohled** - Transparentnost je totiž základním požadavkem pro to, aby poslání institutů zasvěceného života mohlo být účinné a působivé. Evangelní svědectví vyžaduje, aby se jejich činnosti řídily plně transparentním způsobem, s respektem ke kanonickým i občanským zákonům, a aby byly ve službách nejrůznějších forem chudoby.
- 2. Vyúčtování a rozpočty** – to jsou konkrétní nástroje k dosažení transparentnosti, netoleruje se žádné rozhazování a pomáhají pečlivě se zaměřovat na dobré využití zdrojů.
- 3. Správa majetku a kmenový majetek** – majetek, jako celek, je soubor nemovitého i movitého majetku, práv a aktivních či pasivních vztahů právnické osoby, a v jeho rámci je nutné „zákonně určit“ tzv. kmenový majetek. Tvoří jej ty součásti majetku, které jsou právoplatně ve vlastnictví právnické osoby jako trvalý majetkový základ, sloužící ke snazšímu dosažení institucionálních cílů, a zaručující ekonomickou soběstačnost právnické osoby. Kmenový majetek je tedy součástí celkového majetku institutu a je chráněn zvláštním způsobem.

Dále směrnice řeší: **Spolupráci s místní církví, vztah se spolupracovníky a poradci a s jinými instituty**. Spolupráce s těmito institucemi i jednotlivci má přispívat k správnému hospodaření se svěřeným majetkem, který je stále majetkem církve, a který jednotlivé instituty pouze spravují.

A konečně posledním nástrojem, který má přispívat k transparentnímu a profesionálnímu hospodaření je **formace**, a to nejen ekonomů, ale všech členů komunit zasvěceného života. Cílem nového pojetí institutů ve vztahu k majetku je totiž přechod od účetnického pojetí

ekonomiky k pojetí ekonomiky řízení, a na té se musí podílet nejen ekonomové institutů, ale všichni jejich členové svým zodpovědným postojem, což se doposud nedělo.

Kongregace očekává návrhy a podněty k otázkám nadhozeným těmito směrnicemi, protože jejich konkrétním, praktickým, výsledkem má být instrukce kongregace o hospodaření institutů zasvěceného života s majetkem, na níž kongregace usilovně pracuje.

Snažili jsme se, aby přednášející v duchu těchto směrnic prohloubili problematiku majetku, majetkové správy a hospodaření institutů vůbec. Úkolem P. Agostina Montana proto bylo podat výklad základních pojmů kanonického majetkového práva. Vychází při tom právě z výše uvedených dokumentů, když ukazuje na situaci a perspektivy správy majetku v institutech zasvěceného života. Po té objasňuje vztah mezi slibem chudoby a správou majetku v institutech zasvěceného života, a důsledků z toho vyplývajících. V další části pak definuje základní pojmy majetkového práva, při čemž vychází z eklesiologického základu majetkového práva, jako práva vrozeného a nezávislého, a objasňuje právní obsah práva církve na majetek a důvod jeho využití, který vyplývá z nutnosti dosáhnout cílů, jež jsou církvi vlastní. Po té vysvětluje, rozdíl mezi soukromými a veřejnými právními osobami a jaká je či není jejich majetková způsobilost k právním úkonům a k získávání majetku. V rámci pojednání o řízení a správě církevního majetku vysvětluje pojmy řádné a mimořádné správy majetku institutů, obsah pojmu „kmenový majetek“ a povinnosti z toho vyplývající, a konečně s tím související záležitosti převodu majetku, a podmínky s tím spojené.

Sestra Annunziata Remossi pak navázala na výklad těchto základních pojmů kanonického majetkového práva. Ve své první přednášce zabývá ekonomickou způsobilostí institutů a společností, a hlavně pak praxí Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života v oblasti správy majetku. Především detailně řeší problematiku převodu majetků, a to jak v užším, tak širším slova smyslu, a zejména se dopodrobna zabývá podmínkami převodu, zvláště pak praxí Ap. stolce při udělování povolení k převodům, které překračují stanovenou horní hranici, kdy povolení Kongregace je nezbytné k jejich platnosti. Právě tyto její poznámky ohledně praxe Ap. stolce jsou pro nás, domnívám se, velmi cenné. V druhé přednášce sestra Annunziata pak velmi podrobně a kompetentně komentuje výše uvedené „Orientační směrnice pro hospodaření s majetkem institutů zasvěceného života a společností apoštolského života“.

Bratři a sestry, přeji vám dobrou a plodnou četbu přednášek těchto velmi kompetentních autorů, které nejen vám pomohou oživit, to, co jste slyšeli během jejich přednášek, ale i mohou být stálým zdrojem informací, ale i inspirací, při řešení majetkových záležitostí vašich institutů.

S přáním Božího požehnání pro vaši práci,

P. Josef Jančář, O.Carm.
víceprezident Akademie kanonického práva v Brně
a biskupský delegát pro zasvěcený život v brněnské diecézi

V Brně, 8. září 2017
o svátku Narození Panny Marie